

OBRAZLOŽITEV

Predlog odloka o proračunu občine Ljubljana Vič Rudnik za leto 1990 je sestavljen na podlagi ukrepov Zveznega izvršnega sveta o vodenju ekonomske politike v letu 1990, izhodišč republiške skupščine za pripravo proračuna SR Slovenije za leto 1990 in predloga Dogovora o oblikovanju in razporejanju sredstev splošne porabe v občinah in mestu Ljubljana za leto 1990.

Pri pripravi predloga Dogovora o oblikovanju in razporejanju sredstev splošne porabe v občinah in mestu Ljubljana smo za razliko od osnutka lahko upoštevali dejanske podatke o prihodkih in odhodkih v mesecu decembru 1989 leta. V Uradnem listu SFRJ, št. 77/89 je bil objavljen odlok o sprejetju družbenega dogovora o zmanjšanju deleža sredstev za splošne družbene potrebe v narodnem dohodku, ki določa, da smejo prihodki družbenopolitičnih skupnosti rasti za 5% počasneje v primerjavi z uresničeni stopnjami rasti cen na drobno v Jugoslaviji. Obseg sredstev prihodkov in odhodkov ne dosega 95% dovoljene rasti in je skladen z ukrepi Zveznega izvršnega sveta in novo zakonodajo.

Proračunska sredstva občine Ljubljana Vič Rudnik so v predlogu odloka izkazana v višini din 89.872.900, kar pomeni indeksno rast 344 na ocenjeno realizacijo leta 1989. Ocenjena realizacija za leto 1989 je izračunana z globalno indeksno rastjo 1864 na leto 1988.

PRIHODKI

Ocenjujemo, da bomo z obstoječimi viri, brez upoštevanja lastnih prihodkov, dosegli 68.351.600 din ali 76,83% potrebnih sredstev za 17.462.500 din predvidevana odstop posebnega republiškega prometnega davka, ali 19,63% potrebnih sredstev ker obstoječi viri ne zadoščajo za kritje proračunskih potreb. Poleg tega planiramo lastne prihodke v višini 1.355.300 din ali za 1,52% in odstopljene prihodke od drugih ljubljanskih občin din 1.798.500 ali 2,02%.

ODHODKI

Pri obsegu ocenjenih proračunskih odhodkov za osebne dohodke so upoštevani dovoljeni izplačani neto osebni dohodki za december 1989 skladno s predpisi za celo leto 1990, čeprav jih intervencijski zakon le omejuje do 30.6.1990. Obveznosti iz BOD in čistega dohodka ter materialni stroški pa rastejo hitreje kot cene na drobno zlasti v decembru 1989 in to predvsem cene storitev, kjer prednjačijo stroški PTT, računalniških in energetskih storitev, zato ni možno še nadaljne znižanje obsega splošne porabe za leto 1990. Splošna poraba je naravnana na proračunske odhodke decembra 1989 povečane za 12 mesecev leta 1990, torej v tem obsegu ni vključena predvidena inflacija za leto 1990.

Sredstva za delo upravnih organov so na kontu 402000 skladno z 82. členom in tretjim odstavkom 43. člena Zakona o računovodstvu znižana za din 442.210 ter za isti znesek razporejena na skupino kontov 400 ter 410.

Delež sredstev dogovorjene porabe za Skupščino mesta Ljubljane – postavka 442000 za leto 1990 je spremenjena zato, ker so v tem znesku zajeta tudi sredstva za novo urbanistično organizacijo, Mestni zavod za razvoj Ljubljane ter sredstva za financiranje sodnika za prekrške, ki so bila doslej prikazana na kontu 447.

Sredstva za družbenopolitične organizacije na postavkah OK SZDL, OK ZSMS in ZZ NOV so zagotovljena samo do volitev, to je za prve štiri mesece, ostanek sredstev je prenešen na konto 461006 sredstva za družbenopolitične organizacije po volitvah in 461007 sredstva za novoustanovljene stranke do volitev, ki bodo razporejena skladno z Zakonom o političnem združevanju.

Občinski stroški za volitve v proračunskih odhodkih za leto 1990 so izkazana na kontu 461053 v višini predračuna stroškov, ki ga je pripravila Občinska volilna komisija. Za potrebna sredstva je zmanjšana tekoča proračunska rezerva izkazana na kontu 488, ki je planirana v minimalnem znesku.

PREDLOG PREDLAGATELJA

Izvršni svet skupščine občine Ljubljana Vič – Rudnik je na 165. seji dne 14. 2. 1990 obravnaval osnutek odloka o razglasitvi arheološkega kompleksa v ljubljanskih občinah za kulturni in zgodovinski spomenik in sklenil, da ga posreduje delegatom skupščine občine v obravnavo in sprejem.

IZVRŠNI SVET

OSNUTEK

Na podlagi 18. člena zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS št. 1/81), na podlagi 90. člena statuta občine Ljubljana–Bežigrad (Uradni list SRS št. 13/86), 57. člena statuta občine Ljubljana–Center (Uradni list SRS št. 13/86) 83. člena statuta občine Ljubljana–Šiška (Uradni list SRS št. 13/86), 79. in 84. člena statuta občine Ljubljana Vič–Rudnik (Uradni list SRS št. 13/86), na predlog Izvršnih svetov Ljubljana –Bežigrad, Ljubljana Vič–Rudnik, Ljubljana–Center, Ljubljana–Šiška, so skupščine občin Ljubljana–Bežigrad na seji zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti dne, skupščine občine Ljubljana–Center na seji zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti, dne, skupščina občine Ljubljana–Šiška na seji zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti, dne, skupščina občine Ljubljana Vič–Rudnik na seji zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti, dne, sprejela

ODLOK

o razglasitvi arheološkega kompleksa v ljubljanskih občinah za kulturni in zgodovinski spomenik

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen

Z namenom, da ohranimo zgodovinsko izročilo, kulturne, znanstvene in estetske vrednote ter zagotovo usklajen nadaljnji razvoj na območju arheološkega kompleksa ljubljanskih občin, to območje razglasimo za kulturni in zgodovinski spomenik.

2. člen

Arheološki kompleks ljubljanskih občin (dalje spomenik) razglasimo za kulturni in zgodovinski spomenik, zaradi kulturnih, zgodovinskih, znanstvenih in estetskih vrednosti.

Vsebuje pomembne sledove človekovega delovanja:

- obdobje prazgodovine – to je čas dveh tisočletij pred našim štetjem (najdbe v strugi Ljubljanice, med Špico in Čevljariskim mostom, Grajski grič, grobišča pri SAZU);
- antično obdobje, ki zajema čas od pričetka našega štetja do konca šestega stoletja našega štetja (Emona);
- obdobja zgodnjega srednjega veka – čas od osmega do dvajsetega stoletja našega štetja (Ljubljanski grad, Križanke, Cerkev sv. Petra);
- obdobje visokega srednjega in novega veka, od 12. st. n. š. dalje (srednjeveška Ljubljana).

3. člen

Spomenik obsega tri spomeniško varstvene enote:

1. Že prezentirano arheološko dediščino, ki je na območju:
 - prezentiran objekt ob stavbi Kulturnega doma Ivan Cankar
 - prezentiran objekt na Ulici Josipine Turnograjske
 - del Trga revolucije s statuo Emonca in Severnimi emonskimi vrati (parcela 160/13 K.O. Ajdovščina)
 - predel med Erjavčevo, Igriško, Gregorčičevo in Prešernovo cesto s prezentiranimi objekti ob OŠ Majda Vrhovnik, z izjemo parcel 34/1, 34/2, 34/3 in 34/4 in same osnovne šole, vse K.O. Gradišče I,
 - predel med Aškerčevo in Emonsko cesto, Mirjem in Snežni-

ško ulico (parcele 52/1, 52/2, 52/3, 54/1, 54/2, 54/3, 54/4, 54/5, 62/1, 62/4, 64/1, 64/2, 64/3, 64/4, 64/5, 65/1, 65/2, 65/3, 70/2, 70/4, 70/6 (do križišča z Mirjem), 71/1, 71/2, 71/3, 71/4, 71/5, 71/6, 71/7, 71/8, 71/9, 71/11, 72/2, 78/4, 78/6, 78/8, 78/13, 78/26, 78/27, 78/28, 78/29, 78/30, 79/1, 79/2, 81, 81/13 (do križišča z Mirjem) 81/18, 82, 84/1, 85, 87, 89, 94, 107, 115, 132, 139, 140, 141, 147, 152, 154, 171/10, K. O. Krakovsko predmestje. Izjema so dozidave FNT VTO Kemija in kemijska tehnologija, prizidek h kompleksu srednjih šol ob Aškerčevi cesti in nova Kardeljeva cesta v območju urejanja s prostorsko ureditvenimi pogoji (VI 2/1).

– členi antične arhitekture vzidani v zunanjih fasadah Stolnice, Semenišča v Dolničarjevi 4, na Mestnem trgu 3, na Ljubljanskem gradu in na vrtu Narodnega muzeja in je na karti razvidno iz legende.

2. Enoto z visoko ovrednoteno arheološko dediščino (kontrolni blok v skladu s priporočili UNESCA), ki se nahaja na območju Foersterjev vrt – parcela 20, K.O. Gradišče I in je na karti razvidno iz legende.

3. Arheološko dediščino na preostalem območju spomenika v predelih, kjer arheološki teren še ni v celoti raziskan.

4. člen

Arheološka dediščina iz tretje točke predhodnega člena se na osnovi spomeniške varstvene valorizacije nameni prezentaciji ali se sprostí spomeniško varstvenih pogojev.

II. OBSEG KULTURNEGA IN ZGODOVINSKEGA SPOMENIKA

5. člen

Spomenik leži znotraj območja, ki ga zamejujejo meje: najsevernejša točka arheološkega kompleksa je v občini:

LJUBLJANA BEŽIGRAD

in sicer je to Samova ulica (parcela 2228). Meja poteka po južnem robu te ulice do križišča s Titovo cesto, jo prečka in se nadaljuje na južnem robu Topniške ulice (parcela 2236/3). Poteka do križišča Topniške in Peričeve ulice (parcela 1149), kjer se obrne proti jugozahodu in poteka po zahodni strani Peričeve ulice. Meja se nadaljuje do križišča s Kržičovo ulico, jo prečka in teče po vzhodnem robu parcele 1911/1 do Linhartove ceste. Jo prečka in se nadaljuje do jugozahodnega vogala parcele 1912/1, kjer se obrne proti vzhodu. Po južni strani omenjene parcele poteka do križišča z Robbovo ulico (parcela 1814) in se navezuje na njen severozahodni vogal. Nadaljuje se po zahodnem robu parcele 1814 vse do križišča z Vilharjevo cesto (parcela 2232/1). Prečka omenjeno parcelo in vstopa v občino

LJUBLJANA CENTER

pri Železniški postaji, kjer se navezuje na vzhodno mejo parcele 215/22 in 131/1. Prečka Trg osvobodilne fronte (parcela 536/5) do severovzhodnega vogala Moša Pijadejeve ulice (parcela 535/7) in teče po njenem vzhodnem robu vse do parcele 125/2. Meja poteka po vzhodnem robu parcel 125/2, 116/1 in 123/1. Teče po zahodnem robu parcele 15 do severnega vogala Komenskega ulice (parcela 534/1) in po njeni severni strani do križišča z Resljevo cesto, jo prečka in nadaljuje po parceli 534/3 do križišča z Vidovdansko ulico, jo prečka in poteka po severnem robu Ilirske ulice (parcele 28/35, 28/36 in 26/1). Prečka Njogoševo ulico in vse naveže na jugozahodni vogal parcele 24/1 ter teče po njeni južni strani. Obkroža parcelo 23/1, teče po njeni severni in vzhodni strani ter vzhodni strani parcele 23/2. Prečka Zaloško cesto in se navezuje na vzhodno stran parcele 18/24. Nadaljuje se po vzhodni in južni strani parcele 18/25 ter se naveže na parcelo 18/28. Meja teče do stika s parcelo 203/1, jo prečka in se obrne proti jugu po zahodni strani Lipičeve ulice. Preide preko mostu pri Ambroževem trgu prečka Ljubljaničo. Po slednjem (parcela 194) meja teče po vzhodni strani in seka Poljansko cesto (parcela 529) ter se obrne proti zahodu. po južni strani Poljanske ceste teče vse do severozahodnega vogala parcele 261 in se nadaljuje tudi po njenem zahodnem robu. Na vogalu parcele se obrne proti jugovzhodu in poteka po severovzhodnem robu parcele 530 (Streliška ulica). Teče do križišča z ulico Za gradom, jo prečka, se nadaljuje po levem bregu Gruberjevega prekopa in se nadaljuje do križišča Gruberjevega nabrežja in Prijateljve ulice, kjer meja spomenika zavije proti severozahodu in teče po jugozahodni strani Prijateljve ulice (parcela 23/29). Prečka Privoz, Janežičevo

in Praprotnikovo ulico. Na križišču z Zvonarsko ulico (parcela 612/9) se obrne proti jugozahodu in teče po jugovzhodni strani Zvonarske ulice do križišča s Prulami. Prule prečka, ter teče po meji katastrskih občin proti severozahodu, prečka Ljubljaničo ter poteka do izliva Gradaščice v Ljubljaničo. Tu prehaja na ozemlje občine

LJUBLJANA VIČ RUDNIK

Meja spomenika teče po levem bregu Gradaščice (parcela 1703/1) vse do križišča Lepega pota in Gundoličeve ulice. Tu se obrne proti severu in poteka po jugozahodni strani Lepega pota, prečka Teslovo ulico in se nadaljuje do križišča z Jamovo ulico, kjer se obrne proti jugozahodu. Teče po južni strani Jamove ulice (parcele 206/1, 147/15, 143/65, 225/1) in prečka Langusovo ter Haydrihovo ulico, vse do katastrske meje (K.O. Gradišče I. – K.O. Vič). Tu se obrne proti severozahodu ter teče po katastrski meji do Tržaške ceste, ki jo tudi prečka. Navezuje se na južni vogal Idrijske ulice (parcela 116/1). Teče po zahodnem robu omenjene ulice, prečka Postojnsko ulico in se navezuje na parcelo 116/41 ter poteka po njenem zahodnem robu. Prečka Oslavijsko ulico in železniško progo Postojna–Ljubljana (parcela 99/4) ter se veže na vzhodni vogal parcele 119/6, kjer se obrne proti severovzhodu. Meja poteka po severozahodnem robu parcele 99/4 in prehaja v občino.

LJUBLJANA CENTER

na zahodnem vogalu parcele 158/3 ter se nadaljuje po meji K.O. (parcele 158/3, 194/2, 194/4, 207/8, 207/3, 205, 207/7, 207/5, 207/6, 206/2). Na jugozahodnem vogalu parcele 206/2 se obrne na sever in teče po zahodni in severni meji parcele 207/5. Na stičišču parcel 207/5 in 216/4 se obrne proti severu, seka parcelo 216/1 in teče po zahodnem robu parcele 191/2. Prečka Jakopčev drevored in poteka po zahodni strani parcele 192 in se nadaljuje po zahodnem in severnem robu parcele 185/1 do njenega severnega vogala. Tu se nadaljuje po jugovzhodnem robu parcele 220/1, vse do stika s parcelo 158/3 in 158/21 in prečka Celovško cesto ter prehaja v občino

LJUBLJANA ŠIŠKA

po severozahodnem robu parcele 158/5 (ali 1453/9?) (železniška proga) ter po meji K.O. (parcela 1453/1 K.O. Sp. Šiška – 158/22 K.O. Ajdovščina) prehaja v občino

LJUBLJANA BEŽIGRAD

Tu poteka po vzhodni strani Parmove ulice (parcela 2223) do križišča z Livarsko ulico (parcela 2163). Teče po njenem južnem robu do križišča s Pleteršnikovo ulico (parcela 2145) in se nadaljuje po njenem zahodnem robu (parcele 2109/1, 2082, 2042) do križišča z Bežigradom (parcela 2043). Tu se obrne proti vzhodu in teče po severnih robovih parcel 2044 in 2046/1, kjer se zasuka proti severu, prečka Bežigrad in teče po zahodni strani Hranilniške ulice (parcela 1954). Seka Einspielerjevo ulico ter se nadaljuje po zahodni strani Ravbarjeve ulice (parcela 909/1). Na križišču Ravbarjeve in Samove ulice (parcela 2227/2) se obrne proti severovzhodu in poteka po severovzhodnem robu Samove ulice. Prečka Vodovodno cesto in se naveže na izhodišče.

6. člen

Spomenik leži na območju naslednjih katastrskih občin: Bežigrad, Tabor, Šempeter, Poljansko predmestje, Prule, Trnovsko predmestje Gradišče I., Ajdovščine in Spodnja Šiška. Imetniki oziroma imetniki pravice upravljanja na spomeniku iz prve in druge točke tretjega člena tega odloka, so povzeti po stanju v zemljiški knjigi z dne 1. 11. 1989. Seznam je na vpogled v ustreznem upravnem organu občine.

Seznam se dopolnjuje z imetniki oziroma imetniki pravice upravljanja novo ovrednotenih arheoloških najdb iz tretje točke tretjega člena tega odloka na podlagi uradnih predlogov strokovne organizacije za varstvo naravne in kulturne dediščine.

7. člen

Spomenik obsega območje, ki je prikazano na karti v merilu 1:5000 in je sestavni del odloka ter je na vpogled na občinah, ki so odlok sprejele.

III. VARSTVENI REŽIMI

8. člen

Za območje spomenika iz prve in druge točke tretjega člena

tega odloka velja varstveni režim, ki ne predvideva sprememb rabe prostora, razen po že sprejetih prostorskih aktih: dovoljeni so le konservatorski posegi za izboljšanje stanja, znanstveni posegi in prezentacija snovi in situ. Preurejanje okolja mora biti podrejeno konservatorskim oziroma spomeniškim funkcijam.

Za območje iz tretje točke tretjega člena velja varstveni režim, ki zahteva pred posegom v zemeljske plasti arheološke raziskave. Na osnovi spomeniško varstvene valorizacije se predvidi prezentacija ali pa se teren sprosti.

9. člen

V okviru spomenika so sproščene arheoloških spomeniško-varstvenih pogojev naslednje, že sistematično raziskane površine:

– predel ob Titovi cesti med Linhartovo cesto in Kržičevo ulico parcelne številke: 1924/3; 1932/1,2; 1931/1,2; 1933/2; 1930/2; 1928/2; 1924; 1926/4; 1906/1,2; 1907, z del parc. 1908; 1904/2; 2220/2; 1894; 1895; 1896; 1897; 1898/1; 1892/1,2; 1890/1,2; 1882/2, 1884/2, podhod pod Titovo in Linhartovo cesto,

– cestni podvoz na Titovi cesti,
– severni del železniške postaje v okolici kurilnice,
– parele 41/6, 41/13, 41/14, 41/18, 41/19, 41/20 vse K.O. Ajdovščina,

– parceli 265 in 272 K.O. Tabor,
– predel Bavarskega dvora in Kozolca,
– predel med Trdinovo, Titovo, Cigaletovo in Pražakovo ulico,
– predel med Trdinovo, Titovo in Tavčarjevo ulico ter mejo med parcelami 178 in 185, 178 in 30/7, zahodni del parcele 30/4 in mejo parcel 172 z 30/13 in 1025,

– stavba Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, Moše Pijade ulica

– cestni podvoz na Celovski cesti,
– območje Supermarketa,
– območje Figovca in del Leninovega parka,
– ploščad Borisa Kraigherja s podhodom Ajdovščina,
– Holliday Inn,
– del parcele 102 K. O. Poljansko predmestje,
– parcela 93 K.O. Tabor,
– del parcele 107/2 K. O. Tabor,
– osnovna šola Prežihov Voranc,
– Titova ulica ob vogalu Pošte
– Cesta VII. korpusa,
– Trg revolucije s Kulturnim domom Ivana Cankarja (z izjemo prezentiranih objektov),

– del Plečnikovega trga,
– prizidka Drame,
– Šumi (parcela 39/1 K. O. Gradišče I),
– Ferantov vrt (med Kardeljevo in Rimsko cesto, zahodno mejo parcele 26/1 K. O. Gradišče I in Gregorčičevo ulico) z izjemo prezentiranih objektov,

– predel ob Igriški ulici, z izjemo prezentiranega objekta (parcele 34/1, 34/2, 34/3, 34/4 K. O. Gradišče I),
– del Trga mladinskih delovnih brigad – križišče
– parcelna št. 517 K. O. Gradišče I,
– nova Strojna fakulteta,
– vogal Turjaške in Vegove ulice,
– del dvorišča SAZU,
– Stritarjeva ulica in del Ciril – Metodovega trga,
– predeli na Ljubljanskem gradu,
– del Gosposke in Križevniška ulica,
– prizidek FNT (VTO kemija in kemijska tehnologija) z izjemo prezentiranih objektov.

IV. RAZVOJNE USMERITVE

10. člen

Izhodišča za razvojne usmeritve:

A. Za območje iz prve in druge točke tretjega člena tega odloka velja, da je spomeniku treba zaradi kulturnih, zgodovinskih, estetskih in znanstvenih vrednosti zagotoviti najdaljši obstoj in razvoj ter dostop javnosti.

B. Za območje iz tretje točke tretjega člena tega odloka pa je potrebno zagotoviti pravočasne raziskave in njihove rezultate tvorno vključiti v urejanje prostora.

V. NADZOR

11. člen

Strokovne naloge v zvezi z varstvom spomenika opravlja Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine.

12. člen

Za nadzor nad izvajanjem določb tega odloka je pristojna Mestna uprava za inšpekcijske službe.

VI. KAZENSKE DOLOČBE

13. člen

Z denarno kaznijo 150 do 15.000 din se kaznuje za prekršek pravna oseba in posameznik, ki stori prekrške v zvezi s samostojnim opravljanjem dejavnosti, če:

1. opravlja brez dovoljenja in konservatorskih smernic strokovne organizacije za varstvo naravne in kulturne dediščine v območju spomenika, posege v zemeljske plasti, ki presegajo konzervatorske posege za izboljšanje stanja, znanstvene posege in prezentacijo snovi in situ (prvi odstavek 8. člena),

2. dovaža in parkira na območju prezentiranih delov arheološke dediščine,

3. spremeni, odstrani ali prenese prezentirane objekte,

4. brez dovoljenja in konservatorskih smernic strokovne organizacije za varstvo naravne in kulturne dediščine spremeni hortikulturno ali arhitektonsko ureditev prezentiranega objekta oziroma preureja okolje izven konzervatorskih ali spomeniških funkcij.

Z denarno kaznijo 25 do 2.500 din se kaznuje za prekršek odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

Z denarno kaznijo 25 do 2.500 din se kaznuje tudi posameznik, ki stori katerega od prekrškov iz prvega odstavka tega člena.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

14. člen

Pristojni upravni organi občin podajo predlog za vpis spomenika v zemljiško knjigo v treh mesecih po uveljavitvi odloka.

15. člen

Odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Številka:

Datum:

PRESEDNIK SKUPŠČINE
OBČINE LJUBLJANA VIČ – RUDNIK
Peter Vrhunc, dipl. soc.

OBRAZLOŽITEV

Pravna podlaga:

Zakon o naravni in kulturni dediščini nalaga občinski skupščini, da na svojem območju razglasi za kulturne in zgodovinske spomenike dele naravne in kulturne dediščine, ki imajo po zakonu določene vrednote. Akt o razglasitvi ima namen, da zagotovimo ohranjanje zgodovinskega izročila kulturnih in drugih vrednot razglašene območja ter njihovih sestavnih delov, kakor tudi njihov usklajen razvoj, ki mora preprečevati nekontrolirane posege.

Ocena stanja in vzroki za sprejem:

Razglašanje arheologije je že samo po sebi posebna naloga, saj imamo opravka s tereni, ki še niso raziskani. Vse premalo si prizadevamo, da bi ta veja kulturne dejavnosti zaživela načrtno in tako jo pogosto rešujemo tik pred zdajci. V danem primeru smo osnutek odloka pripravile teamsko štiri občine – Center kot nosilec delovne naloge in Bežigrad, Vič – Rudnik in Šiška. Meje so tokrat strokovne in ne občinske, razglašamo pa najdragocenejši del mestne arheologije.

Vsebina odloka:

Predlog za razglasitev arheološkega kompleksa je podal Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Samo za obravnavo osnutka odloka smo pripravili tudi kratak povzetek iz strokovnih podlag.

Najstarejše sledove človekovega bivanja z obravnavanega območja predstavljajo posamezne najdbe in časa prehoda kamene v bronasto dobo iz struge Ljubljane, najdene med Špico in Čevljarskim mostom ter posamezni kosi iz Rožne ulice ter Cojzovega grabna.

Močneje poseljeno je bilo področje v železni dobi. Posamezne najdbe z Grajskega griča nakazujejo njegovo strateško vlogo; na njem je bila naselbina, varovana tako s konfiguracijo terena, kot tudi reko Ljubljanico – vseskozi pomembno varovalno in povezovalnopovezovalno osjo tega prostora. Tudi če se zaenkrat sprizajzamo, da so dosedanje naselbinske najdbe sicer skromne in gradbene dejavnosti tega obdobja v glavnem s kasnejšimi posegi uničene, je znano in v določeni meri tudi sistematično raziskano grobišče pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti kot eno naj pomembnejših zgodovinskih izročil tega časa.

Resnični razmah življenja in s spomeniško – varstvenega stališča tudi najkvalitetnejšo prezentacijo, a doživi varovano območje v antike. Ob začetku našega štetja nastane v ljubljanskih vratih času rimsko mesto – *E m o n a* –, ki je s svojim obzidjem, uličnim rastrom, stavbnimi parcelami, cestami, predmestji in grobišči v ožjem smislu arheološke konservatorske stroke, urbanistični fenomen in ga kot takega varujemo v zaokroženi celoti. Hkrati z zasnovano obzidja so bile določene ceste, stanovanjski otoki, grobišča. Vse komunikacije (smer približno vzhod – zahod) so usmerjene k Ljubljani ter imajo v cestišče vkopano kloako.

Z vodo je bilo mesto oskrbovano iz različnih virov. Vodovodom tako sledimo iz Šiške skozi Tivoli in mimo Opere v mesto; drugoganajdemo na relaciji Postojnska ulica – Tobačna tovarna; posamezne cevi so bile odkrite tudi v smeri Stolnica – Magistrat, morda za potrebe tamkajšnjih suburbanih zgradb.

Nekropole so se širile, po rimski navadi izven obzidja – extra muros, ob glavnih vpadnicah v mesto: celejski, akvilejski in nevioudunski (imenovana po antičnem mestu Nevioudunum, danes Drnovo pri Krškem). Severno emonsko grobišče ob Celejski, ki je v glavnem identična z današnjo Titovo cesto, se pričinja na južnem robu Trga revolucije in sega do Linhartove ceste (posamezni grobovi so bili najdeni tu i do Centralnega stadiona), s tem, da se grobovi izredno zgostijo od Ajdovščine dalje. Proti zahodu so ugotovljeni vse do Jakopičevega drevoreda in proti vzhodu do RTV centra. Računati je torej treba tudi s posameznimi odcepi od celejske magistrale proti vzhodu in zahodu.

Nekropola ob Akvilejski cesti (identična z današnjo Tržaško) se pričinja na Trgu Mladinskih delovnih brigad in sega vzdolž obeh njenih strani do Idrijske ulice. Zanj je značilnih nekaj sarkofagov na območju Tobačne tovarne; sem prištevamo tudi ločeno skupino grobov ob jugozahodnem vogalu Emone.

Najmanj je dokumentirana nekropola ob Nevioudunski cesti, ki se pričinja v območju Levstikovega trga in sega vzdolž Karlovške ceste do Privoza. K njej sodi tudi posebna skupina grobov pri Karlovškem mostu.

Še večji areal kot mesto samo, so zavzemala njegova predmestja. Širila so se ob vseh glavnih vpadnicah, izkopanine pa kažejo, da so tu stale razne delavnice, namenjene emonskim meščanom. Po najdbah sodeč je bil tudi v tem času Grajski grič poseljen. Tu naj bi stala stražna postaja in kulturna stavba boštva Aequorna (vodno božanstvo), čigar svetišče je tu, glede na lego in pomen Ljubljane, razumljivo.

Obdobje preseljevanja ljudstev je na obravnavanem območju zapustilo majhne sledi. Da le ne gre za popolno, čeprav kratkotrajno prekinitve poselitve, potrjujejo posamezne najdbe z vrta Narodnega muzeja in severnega emonskega grobišča.

Slovansko naselitev je nekdanji teritorij Emone, po doslej znanih najdbah, doživel koncem prvega tisočletja našega štetja. Manjše staroselsko grobišče pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, grob na Mirju, predvsem pa grobišče ob cerkvi sv. Petra in najdbe na Grajskem griču izpričujejo čas naselitve naših prednikov na prostoru bodoče Ljubljane.

O njenih prvih začetkih, predvsem zaradi nezadostnih arheoloških raziskav, lahko predvsem ugibamo. Prvič se Ljubljana omenja v pisanih zgodovinskih virih v sredini dvanajstega stoletja,

njen nastanek je nedvomno starejši. Domnevamo, da so se v začetku nenačrtno razvila manjša naselja ob Ljubljani, med Grajskim gričem in ruševinami vzhodnega emonskega obzidja. Teh prvotnih jeder je bilo nedvomno več: prostori pri današnji Stolnici, Tranči, Levstikovem trgu, Križankah, Pravni fakulteti.

Tej spontani fazi nastanka sledi načrtna parcelacija in kolonizacija s sistematično pozidavo in obzidavo mesta v obsegu in obliki, kot ga poznamo še danes. Tako postane Ljubljana naslednica pomembnega antičnega mesta, ne sicer v neposredni kontinuiteti, temveč kot dedič prostora, kjer se srečujejo številne poti, pokrajine in ljudje. Emona je zapustila še danes vidne sledove v cestnem sistemu Ljubljane. Decumanus maximus sledimo od zahodnih vrat z akvilejske ceste po Rimski cesti in Trgu francoske revolucije, cardo maximus pa od južnih vrat na Mirju po Kardelevi in Titovi cesti proti severu. Naslednici rimske komunikacije sta prav gotovo tudi Aškerčeva in Cojzova cesta. Zavest o obstoju starega mesta je izpričana tudi v nekaterih toponimih (Mirje, Gradišče, Ajdovščina).

Številni dokazi o nastanku in razvoju srednjeveškega mesta in njegovih najstarejših predmestij (Poljansko in Šempetrsko predmestje, Krakovo), so skriti v zemlji. Celoten fortifikacijski sistem Stare Ljubljane, Grajski grič, ki ga oklepa Ljubljana ter posamezni, danes nevidni objekti na celotnem območju spomenika (Npr.: cerkev Sv. Janeza Krstnika na križišču Vidovdanske in Trubarjeve ceste, cerkev Sv. Martina in avguštinski samostan med Prešernovim spomenikom in hotelom Union, kompleks pri Stolnici, cerkev Sv. Klementa in Fridolina itd.) bodo nekoč lahko pravilno in zadostno prezentirali le ob ustreznem varstvu.

Poleg vsebinske utemeljitve odloka je pomemben tudi obseg spomenika in varstveni režimi, ki v najbolj strogo varovanem območju ne predvideva spremembe rabe prostora, na milejšje varovanem pa predhodne arheološke raziskave. Odlok vsebuje tudi razvojne usmeritve ter poglavje o nadzoru nad izvajanjem odloka.

Posledica sprejema odloka:

Z razglasitvijo arheološkega kompleksa za spomenik bo območje dobilo strožje aktivno in preventivno pravno varstvo. Spomenik bo vpisan v zemljiško knjigo in ustrezno označen. Stroški, ki jih krije občinski proračun, so nastali s pripravo strokovnih osnov ter označitvijo. Stroške arheoloških raziskav bodo krili ev. investitorji novogradenj.